

Рівненський державний

гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів здобувачів
вищої освіти

№ 4
2021

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 4

Рівне, 2021

УДК 159.9+316.6

Студентський дайджест. Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти – Випуск 4. – Рівне: РДГУ, 2021. – 145 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету

Виконавчі редактори:

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 12 від
29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 159.97:316.36

ФЕНОМЕН СПІВЗАЛЕЖНОСТІ В АБ'ЮЗИВНИХ СТОСУНКАХ**Лонгінова О. В., здобувач ОС «магістр»***спеціальності 053 «Психологія», 6 курс, РДГУ***Корчакова Н.В.***доктор психол. наук, професор*

Співзалежність у стосунках постає соціальною проблемою, яка вже тривалий час знаходиться у фокусі уваги дослідників й філософів, практикуючих психологів та коучів, адже вона не лише заважає повноцінному життю, а й призводить до особистісної, моральної, економічної, психологічної деградації.

Серед вчених, які висвітлили питання залежності та співзалежності варто пригадати як зарубіжних, так і вітчизняних діячів. Дослідники Т. Трофименко, І. Млодик вивчали феномен психологічної залежності, фізіологічні детермінанти її становлення. Праці К. Маццола, Н. Манухіної, О. Петрової розкривають особливості співзалежності у міжособистісній взаємодії з близькими людьми та інтимними партнерами. Зокрема, проблема залежної поведінки виникає у людей, що потребують значного емоційного підкріплення та віддачі. Така потреба компенсується залежним у стосунках, навіть якщо дана взаємодія є для останнього небезпечною. Найчастіше така форма взаємин постає як наслідок аб'юзивного впливу одного партнера на іншого. Отож, проблема співзалежності, яка проявляється під час перебування в аб'юзивних стосунках зумовила актуальність даного дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати особливості вияву співзалежності в аб'юзивних стосунках.

Виклад основного матеріалу дослідження. Говорячи про особливості та прояви взаємодії у романтичних стосунках варто вказати, що є доволі велика небезпека утворення свідомої чи несвідомої аддикції одне від одного, для якої характерна ідеалізована, необ'єктивна оцінка дій коханої людини. Особливо деструктивно проявляються наслідки співзалежності в аб'юзивних стосунках.

Аб'юзивні стосунки (від англ. abusive relationships – залежні, принизливі відносини) – відносини, у яких агресор порушує особисті кордони жертви, принижує, допускає дії, які спрямовані на придушення волі останньої з метою подальшого керування її свідомістю та задоволення власних потреб [2, с. 46].

Головною небезпекою аб'юзу є те, що жертва довгий час не може ідентифікувати те, що з нею відбувається, як насилля [3, с. 182]. Звісно, більше труднощів спричиняє залежна позиція жертви, адже, коли на свідомість починає здійснюватися маніпулятивний вплив або ж залякування – виникає своєрідний зв'язок, який сприяє деградації особистості [5]. У жертви аб'юзивних відносин поступово руйнується самооцінка, підвищується рівень стресу, що впливає на прийняття ситуації як критичної, а також визнання дій партнера як агресивних. Новоутворений травматичний зв'язок між жертвою і аб'юзером дуже міцний, і чим довше тривають відносини, тим важче його розірвати [1, с. 67]. Це формує співзалежність у аб'юзивних стосунках.

Співзалежні люди відчують постійну потребу в схваленні оточуючих, підтримують відносини, що принижують гідність і відчують себе безсилими до змін, не усвідомлюють своїх істинних бажань і потреб, не здатні переживати почуття справжньої близькості і любові. Співзалежність – патологічний стан, що характеризується значною заглибленістю і сильною емоційною, соціальною або навіть фізичною залежністю від іншої людини [5].

З метою дослідження співзалежності в аб'юзивних стосунках, було проведено емпіричне дослідження з 30 жінками віком 18-25 років, які перебувають (або перебували) в аб'юзивних стосунках. Дослідження здійснювалось он-лайн – усім жінкам було розіслано посилання на тести.

Задля досягнення мети було використано методику шкали співзалежності Уайнхолд (The Codependency Self-Inventory Scale, CSIS), яка дозволяє самостійно оцінити рівень співзалежності у стосунках [4].

Тест пропонує 20 тверджень, які потрібно оцінити стосовно себе. Інтерпретація результатів тестування:

60-80 – дуже висока ступінь співзалежних моделей.

40-59 – висока ступінь співзалежних моделей.

30-39 – середня ступінь співзалежних і / або контрзалежних моделей.

20-29 – дуже мало співзалежних і / або високий ступінь контрзалежних моделей [4].

Пройшовши тест на виявлення ступеня співзалежності, досліджувані нами жертви аб'юзу отримали результати, що зафіксовані в таблиці 1.

Таблиця 1.

Ступінь залежних моделей	Кількість осіб з даним рівнем у відсотковому співвідношенні
Дуже високий ступінь залежних моделей	67 %
Високий ступінь залежних моделей	27 %
Середній ступінь залежних моделей	6 %

Як показало дослідження 67 % отримали результати в межах 60-80 балів, що засвідчують дуже високий ступінь залежних моделей. 27 % досліджуваних набрали 40-59 балів, що демонструє високий ступінь залежних моделей. Лише 6 % набрали 30-39 балів, тобто мають середній ступінь залежних і / або контрзалежних моделей.

Деталізуючи результати, 78 % зазначають про те, що схильні часто брати відповідальність за емоції та поведінку інших, тим самим відчувати причетність чи вину, якщо така реакція є негативною. 83 % учасниць вказують на часті чи регулярні складнощі у прийнятті самостійних рішень та готовності нести відповідальність за них.

У 50 % досліджуваних спостерігаються труднощі у ідентифікації власних емоцій, їх поясненні та контролі. В тому числі, 63 % важко виражати емоції, 57 % з них зазначили, що причиною є страх засудження та можливості бути відкинутими. У 67 % учасниць дослідження спостерігається схильність до відштовхування правди, яка могла б бути їм не приємною, а ось 33 % віддають перевагу адекватній оцінці ситуації.

Що стосується якості комунікації у 60 % спостерігаються часті ускладнення у встановленні тісних контактів з людьми, труднощі у міжособистісній взаємодії, у 40 % такі складнощі є виключенням або їх не виявлено. 83 % вказують, що у соціальних контактах потребують взаємодії, у якій почувають себе потрібними та можуть задовільнити свою потребу чи потребу іншого.

Також, значною проблемою є те, що у 73 % досліджуваних проявляють перфекціонізм у діяльності, що виявляється у бажанні доводити кожна справу до ідеалу, у 27 % така риса проявляється лише іноді. До того ж 70 % полюбляють здійснювати контроль чи піддаватись контролю, але заперечували бажання бути відповідальними.

Прояви співзалежності демонструють також ті респонденти (60 %), для яких пріоритетною є думка інших людей, а не власне бачення ситуації, що дозволяє говорити про переважання до суспільного, а не особистісного комфорту. 73 % схильні до надмірної лояльності у поведінці інших людей та не готові до відстоювання власних інтересів.

В той же час 63 % зазначили, що в переважній більшості ситуацій не здатні проявляти слабкість та просити допомоги інших, демонструючи страх зовнішньої критики . Загалом, 87 % вважають, що їх життя наповнене емоційними кризовими ситуаціями, в той же час коли лише 13 % рідко піддаються гострим емоційним кризам.

Як бачимо, більшість досліджуваних перебувають у стані переважання залежних проявів поведінки . Отримані результати ілюструє діаграма, подана нижче на рис. 1.

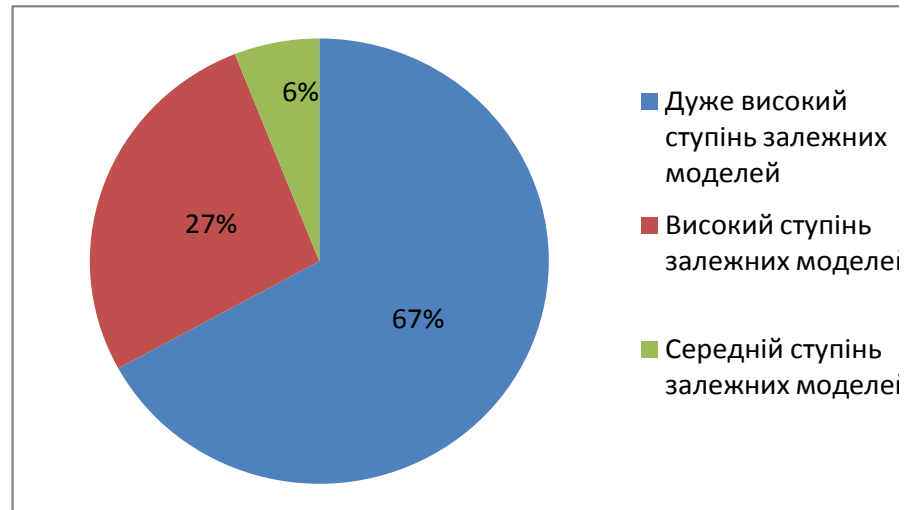

Рис. 1 Рівні вираженості залежних моделей у жертв аб'юзивних стосунків

Отже, жертви аб'юзу в переважній більшості мають високий ступінь залежних моделей, що провокує ризик виникнення низки особистісних проблем.

Висновки: Отримані результати дозволяють зробити висновки стосовно наявності співзалежності у жертв аб'юзу. Загалом, проведене дослідження засвідчило негативний вплив аб'юзивних відносин на жінок, що виявляється у показниках високого та критично ступеня моделей залежної поведінки. Прояви особистісної критичності, наявність труднощів у інтерпретації емоцій та їх вираженні, неготовність та страх до відстоювання інтересів свідчать про труднощі у визначенні поведінки аб'юзера як небезпечної та наявність внутрішніх страхів у прийнятті відповідальності за власне життя. Співзалежність в аб'юзивних стосунках не дає змогу партнерам вийти із них, що спричинює подальшу травматизацію. Дані результати пояснюють потребу у визначенні методів мінімізації співзалежності та здійсненні корекційного впливу для боротьби з наслідками перебування в аб'юзивних стосунках.

Список використаних джерел

1. Бэнкрофт Л. Мужья-тираны. Как остановить мужскую жестокость / Л. Бэнкрофт; пер. Ю. В. Рябина. Москва: «Эскимо», 2012. 460 с.
2. Никошкова Е. В. Англо-русский словарь по психологии. Москва: Аби-Пресс, 2009. 664 с.
3. Орлов А. Б. Психологическое насилие в семье – определение, аспекты, основные направления оказания психологической помощи. *Психолог в детском саду*. 2000. № 2–3. С. 182–187.
4. Шкала співзалежності Уайнхолд. URL: <https://psyttests.org/interpersonal/weinhold.html>
5. Smullens S.K. Five Cycles of Emotional Abuse: Codification and Treatment of an Invisible Malignancy URL:https://cdn.ymaws.com/www.naswma.org/resource/resmgr/imported/FCE_emotionalAbuse.pdf

ЗМІСТ

БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів	3
БЕЛІЧЕНКО У. Арт-терапія як засіб корекції тривожності молодших школярів.....	7
БЫЛИНСКАЯ Е. Проявление синдрома эмоционального выгорания у медицинских работников	10
БОРТНИК М. Психологічні особливості проявів інфантилізму в підлітковому віці.....	14
ВЛАСНОВА А. Психологічні особливості подружніх стосунків із різним типом прихильності у різні вікові періоди	17
ВОЙТОВИЧ К. Психологічний аналіз розвитку креативності в молодшому шкільному віці.....	20
ВОЛОЩУК В. Особливості організації театральної діяльності у психолого-педагогічному просторі	22
ГАВРИЛЮК О., НАЗРЕЦЬ Л. Вплив вікових особливостей на мотивацію навчальної діяльності школярів	25
ГНІВОШЕВСЬКА А., КУЛАКОВ Р. Психологічні особливості комп'ютерної залежності у підлітковому віці	28
ГРИЦЮК К. Причини булінгу у підлітковому віці	32
ГУРАНЕЦЬ А. Особливості взаємозв'язку психологічного благополуччя та адаптації студентів-першокурсників до навчання у ЗВО.....	34
ДАВИДЮК В., ХОМИЧ І. Роль спілкування у формуванні особистості	37
ДВОРАК Д., КУЛАКОВА Л. Психологічна профілактика боулінгу серед молодших школярів.....	39
ДЕМ'ЯНЮК В., КУЛАКОВА Л. Сепарація як феномен міжособистісних стосунків.....	43
ДЗЬОБА Ю. Теоретичний аналіз понять «одnodітні» та «багатодітна» родини	46
ДОЛЯ Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	50
КЛИМЧУК І., КУЛАКОВА Л. Психологічний стрес сучасної молоді: чинники та особистісні детермінанти	53
ЛЕВЧЕНЯ В., НАЗРЕЦЬ Л. Пізнавальний інтерес як мотив навчально-пізнавальної діяльності школярів	56
МАРКОВА І. Емпіричне дослідження ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	59
МИСАН Я. Основні підходи до розвитку творчої діяльності у сучасній педагогічній і психологічній науці	62
МИХАЙЛОВА Т. Емпіричне дослідження особливостей поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях	65
МИХАЛЮК Ю. Референтна група однолітків як фактор прояву конфліктності в юнацькому віці	69
НОВОСАД Т. Проблема комунікативної компетентності майбутніх фахівців.....	72
ОЛЕКСІЙЧУК Д. Особливості ціннісної сфери підлітків	75
ОСТАПУК О. Вплив емоцій на успішність студентів	78

ПАВЛОВА Р., КУЛАКОВА Л. Вплив соціальних мереж на зміст ціннісних орієнтацій у підлітковому віці	81
ПАВЛЮК І., БЕРЕЗЮК Т. Психологічна допомога особистості методами арт-терапії	84
ПАЗДНІКОВА С. Психологічні чинники дезадаптації дітей молодшого шкільного віку.....	89
ПИЛИПЧУК І. Основні підходи до розуміння соціально-психологічної адаптації у сучасній психологічній науці	90
ПОЛЮХОВИЧ Т., БЕРЕЗЮК Т. Емоційний інтелект як складова професійної успішності майбутніх фахівців	93
ПОЛЯК К. Інноваційні підходи до управління сучасним загальноосвітнім навчально-виховним закладом	96
САВА О., КОРЧАКОВА Н. Пути формирования национального самосознания (Зарубежный опыт).....	97
САВЧУК В. Особливості самопрезентації студентів.....	99
САКОВСЬКА О. Особливості психологічного дослідження тривожності підлітків ...	102
САМЧУК І. Особливості корекції тривожності у ранньому юнацькому віці	104
СВИСТУН В. Особливості психологічної корекції шкільної тривожності молодших школярів	108
СЕМЕНЧЕНКО Р., КОРЧАКОВА Н. Емоційна направленість як чинник мізогінії	110
СОСОНЮК О., СОЗОНЮК О. Індивідуальні особливості регуляції і саморегуляції поведінки підлітка	112
ТАРАРОВА А. Сучасні підходи до організації навчально-виховного процесу в інклюзивному класі	115
ТИШИНСЬКА Я., ЮРЧУК О. Особливості використання спортивного танцю в процесі розвитку рухової активності дітей старшого дошкільного віку	117
ТРАЧИК М. Теоретичне та експериментальне вивчення експериментальне вивчення особливостей ігрової діяльності дітей на етапі вікових криз	119
ХОМА О., БЕРЕЗЮК Т. Психологічні підходи до вивчення феномену академічної прокрастинації у студентському віці.....	122
ЧИЧУК Ю. Вплив взаємостосунків із батьками на особистісний розвиток дитини ...	125
ЧОРНОУС Я., НАЗРЕЦЬ Л.М. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів.....	127
ШЕВЧУК О. Особливості психологічного дослідження самоствавлення підлітків ...	130
ШПРАХА Л., КУЛАКОВА Л. Психологічні умови впливу на формування пізнавального інтересу школярів	132
ЮЩУК А. Особливості міжособистісних стосунків у юнацькому віці	135
ЯКИМЕЦЬ М., КУЛАКОВА Л. Чинники психологічного благополуччя особистості.	137
ЛОНГІНОВА О., КОРЧАКОВА Н. Феномен співзалежності в аб'юзивних стосунках	141